

ONTWERP DIALOOG

GEEFT MENSEN EN LANDSCHAPPEN EEN STEM IN EEN INCLUSIEF PROCES

DIALOOG

Onze ambitie is om Leiden nog beter in haar context te verankeren. We introduceren 'De Landschapsraad' waarin we de landschappen van de Leidse regio een stem geven. Zo kunnen we kunnen beredeneren wat zij nodig hebben en kunnen ze met elkaar en met Leiden in dialoog gaan. We willen deze dialoog in de vorm van een rollenspel blijven inzetten bij het vervolgproces van dit project. De bewoners van Leiden kunnen dan vanuit verschillende posities redeneren en de onderlinge verbindingen tussen stad en landschap beter begrijpen.

Mijn rivierloop heeft dit landschap gevormd.
Lange tijd was ik een estuarium en overstromde ik vaak. Leiden werd gesticht op mijn oevers. Ik was een belangrijke structuur voor de stad: voor de handel maar later ook ter verdediging in de vorm van de Singel. Ik ben daarom helemaal opgenomen in het weefsel van de stad.

Rijn, dankzij jouw water besta ik, ik was heel lang een groot moeras.
Mijn grond werd gebruikt om voedsel te verbouwen voor Leiden.
Daarvoor moest ik wel worden drooggelegd, en daalde mijn land. Om me veilig te stellen bouwden mensen dijken.

Door die dijken verloor ik jammer genoeg wel mijn bewegingsvrijheid.
Bedankt Rijn, dat je mij zulke goede gronden hebt gegeven om me op te vestigen en me te laten floreren. En Veen, jij hebt me heel veel van jezelf geschonken. Ik weet dat ik misschien iets te ver ben gegaan, maar ik wil graag mijn relatie met jullie weer verbeteren.

Toen het goed ging met de economie in de Gouden Eeuw, werden mijn kanalen gegraven. Zo konden de kooplui nog beter handel voeren. Het waren rechte lijnen tussen de steden in, dwars door het landschap. Naast het kanaal lag een jaagpad, daar liepen de paarden die de boot voort trokken.
De aanleg van mijn kanalen zorgde voor een ware mobiliteitsrevolutie.

Ja, bedankt daarvoor Trekvaarten. Ik besta doordat die kooplui rijker werden en ze een toevluchtsoord zochten in de zomers om buiten de hete en ongezonde steden te vertoeven. Ze konden makkelijk verhuizen dankzij jou. Ik besta uit mooie tuinen en landhuizen.
Mijn gronden zijn verbonden aan de strandwallen, samen vormen we de Landgoederenzone.

Trekvaarten, jouw water maakt ook deel uit van een ingeniens watersysteem dat ervoor zorgt mijn gronden drooggepompt blijven. Dat zorgt er helaas voor dat ik uitdroog en mijn bodem verder daalt, maar ook voor CO2 in de lucht. Dat is een groot probleem en dat wil ik graag samen oplossen.

Lange tijd lagen er al moestuinen en siertuinen rondom Leiden. Toen de stad groter werd, groeide ik mee binnen de stadsgrenzen. Mijn parken en tuinen zorgen voor gezondheid, vermaak en ontmoetingsplekken.
Mijn groenstructuren werken als stapstenen voor mensen en dieren.

Sommige van mijn buitenplaatsen zijn eigenlijk ook een soort stadspark geworden. Ik ben in het stedelijk weefsel opgenomen.

En ik ben Leiden, ik ben ontstaan te midden van deze landschappen. Eerst hebben Oude Rijn en Veen hun stempel op mij gedrukt, later heb ik meer invloed op hun uitgeoefend. Mijn binnenstad is langzaam gegroeid over honderden jaren. Buiten de Singel ben ik heel snel uitgebreid vervolgens. Ik besta uit allemaal verschillende karakters, die verschillende onderdelen van de stad representeren.
Ik wil toekomstbestendig zijn voor alle mensen die in Leiden wonen en werken, door mijn relatie met jullie landschappen te verbeteren. En wat willen jullie, landschappen?

Oude Rijn: Ik wil weer een belangrijke verbindende structuur worden voor Leiden. Een eenheid en identiteitsdrager.

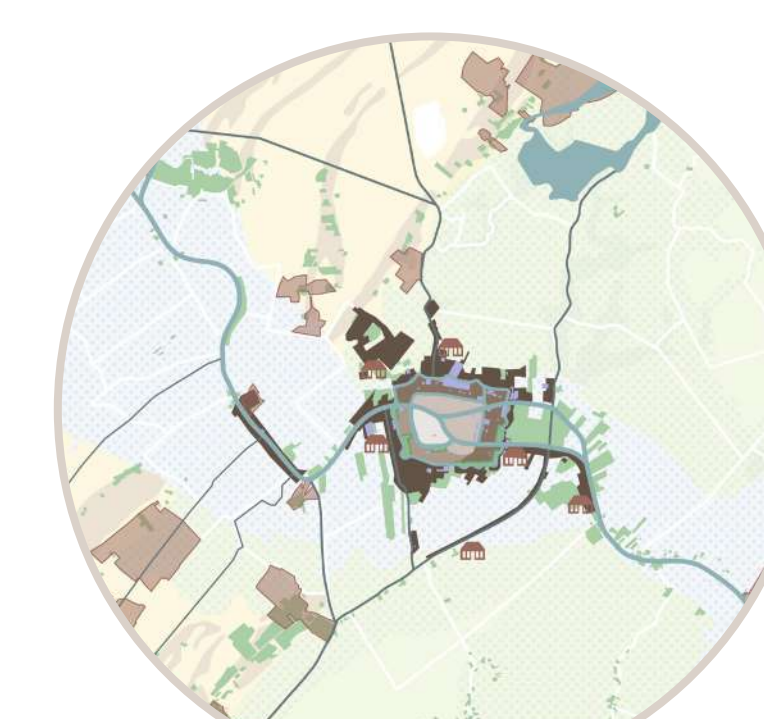
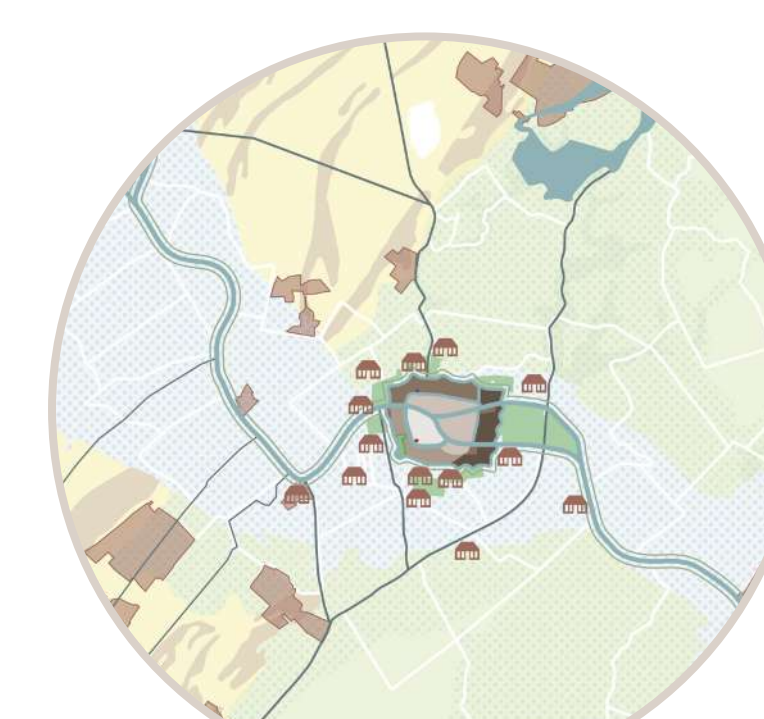
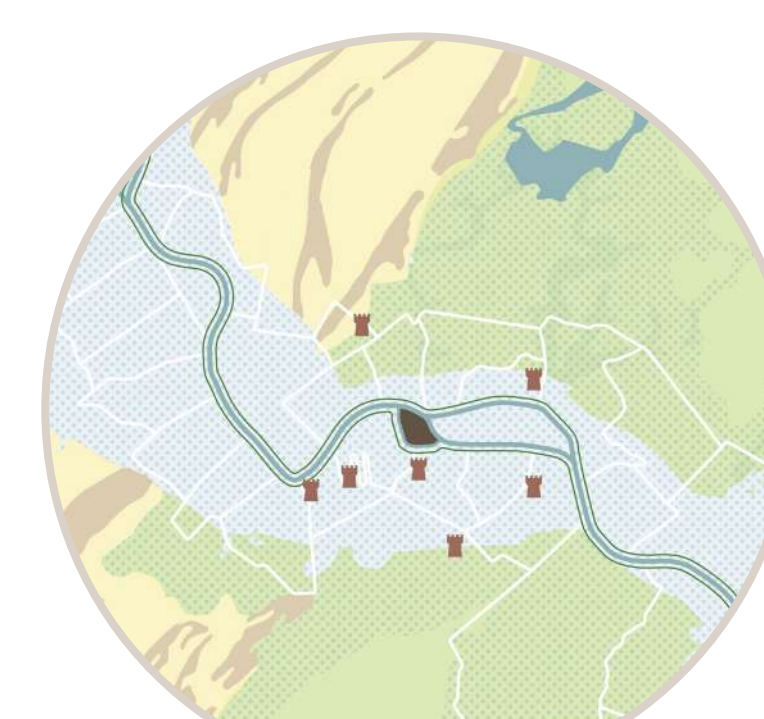
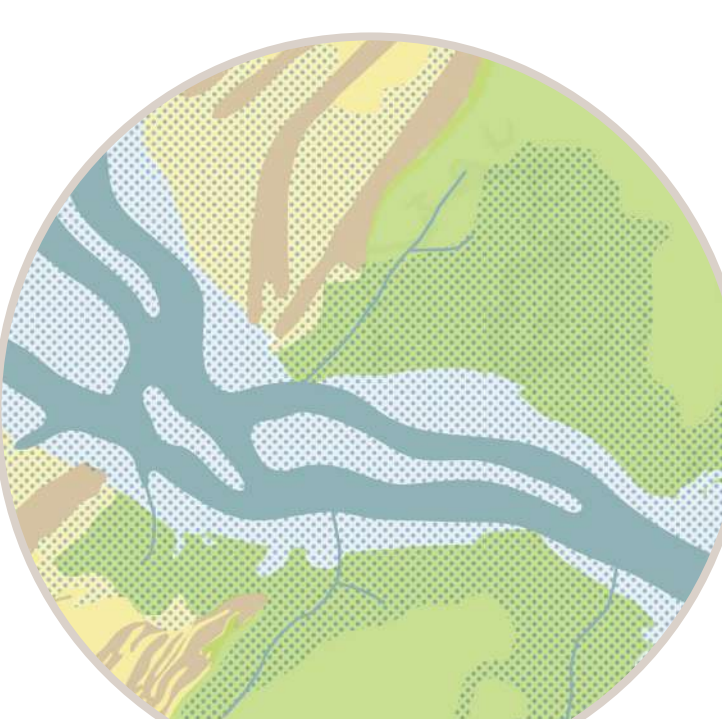
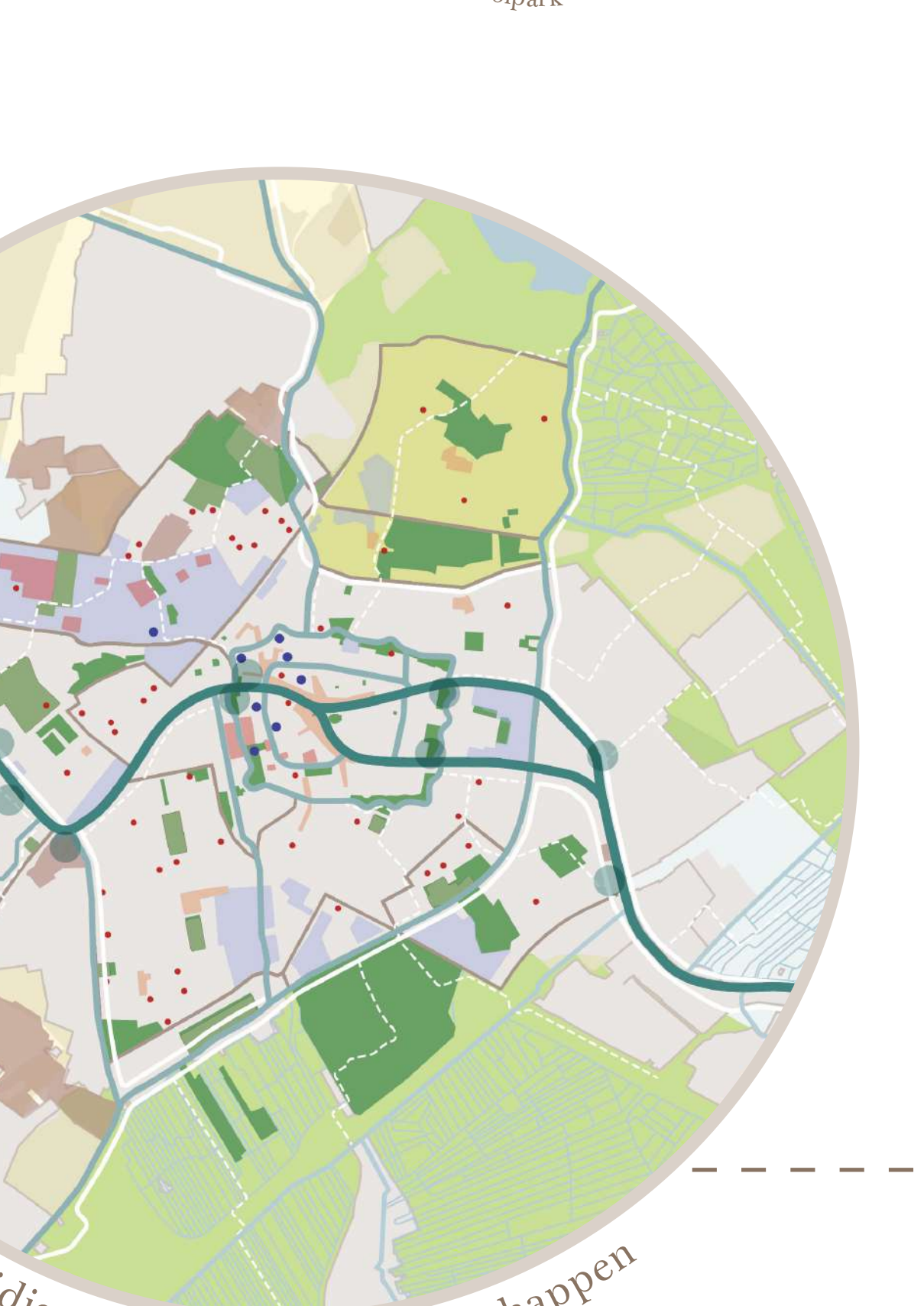
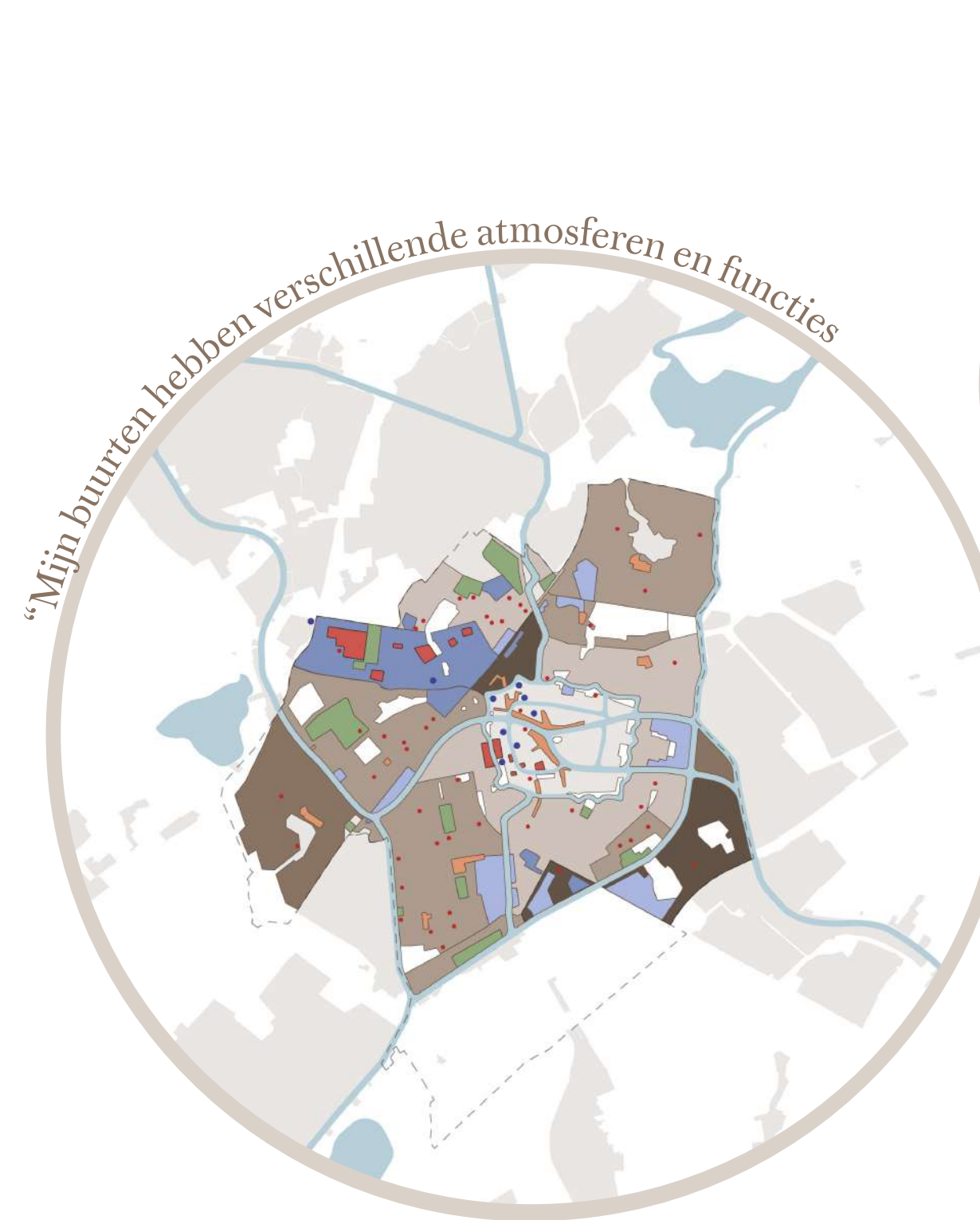
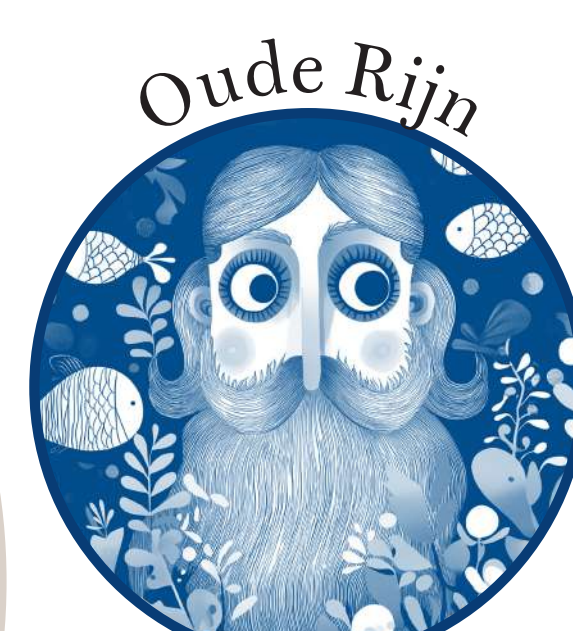
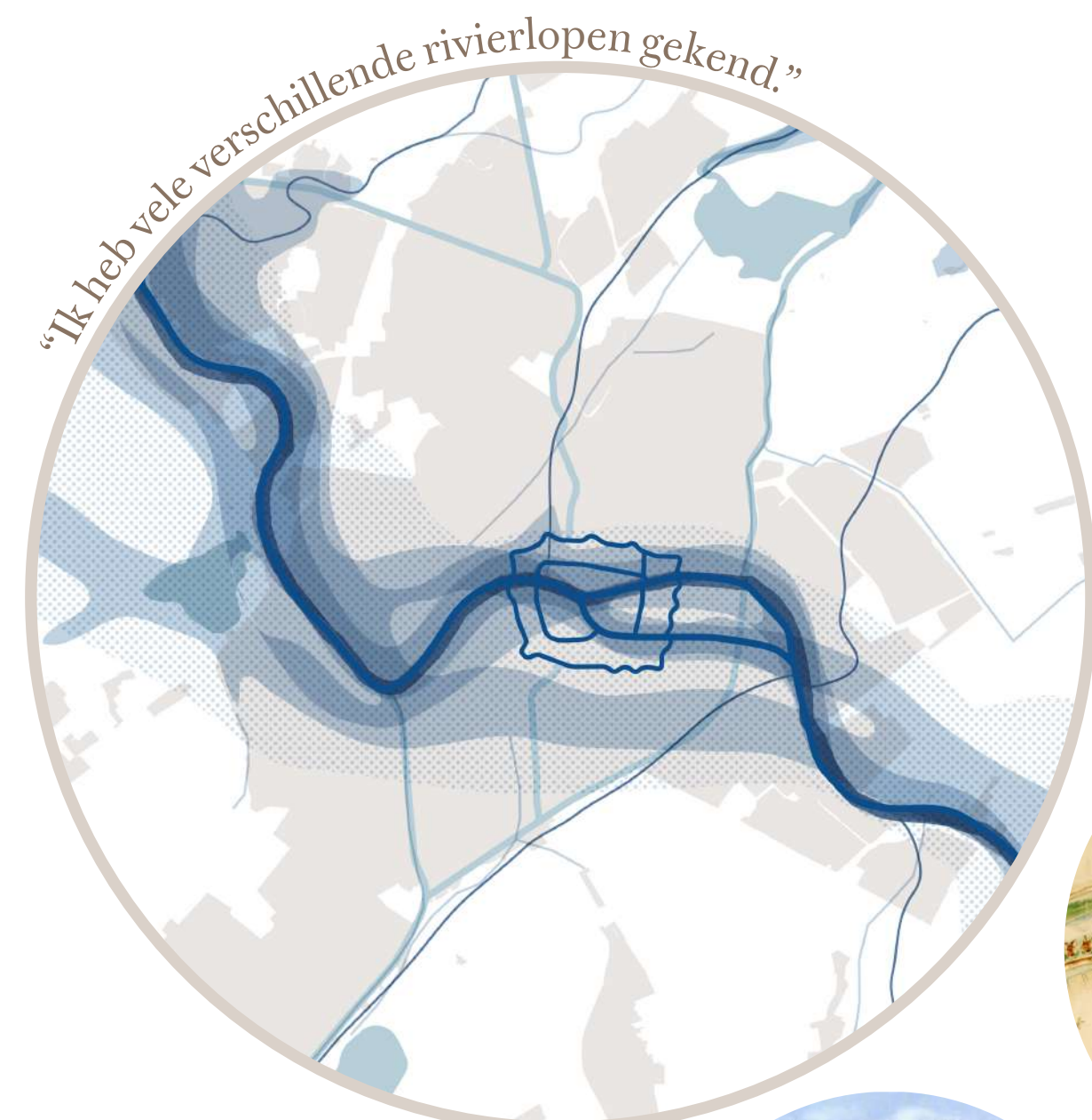
Veen: Ik wil mijn relatie met de stad herstellen, door betere stad-land verbindingen of nieuwe functies bij de boeren. Ook wil ik samen met jullie een nieuw watersysteem maken.

Trekvaarten: Ik wil weer een rol spelen voor de mobiliteit van de stad. Mijn mooie rechte lijnen werken daar perfect voor.

Buitenplaatsen: Ik wil weer een toevluchtsoord zijn voor mensen, maar ook voor dieren.

Parken en Tuinen: Mijn parken en tuinen kunnen helpen om Leiden beter met de andere landschappen te verbinden.

Dit kunnen we alleen doen als we écht samenwerken. Daar hebben we ook jullie hulp voor nodig, inwoners van Leiden!

2750 v. Chr. Natuurlijk landschap

1250 Grote menselijke ontwikkelingen

1650 De Gouden Eeuw

1850 Periode van industrialisatie

1970 Wederopbouw na de oorlog

Huidig - Leiden en haar landschappen

DE LANDSCHAPSRAAD

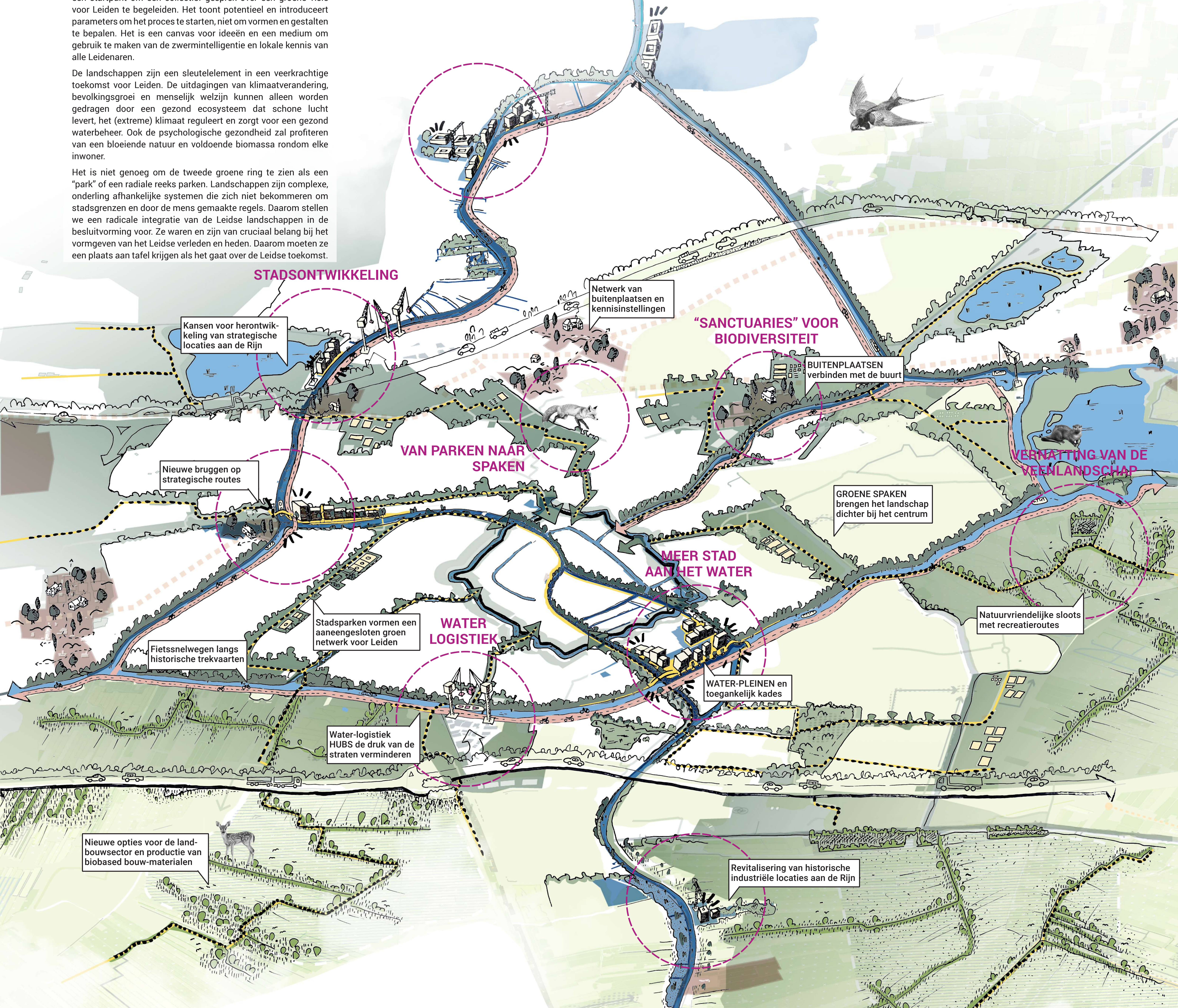
EEN KRITISCHE DIALOOG VAN DE LEIDSE VIJF ERF LANDSCHAPPEN MET DE STAD

VISIE

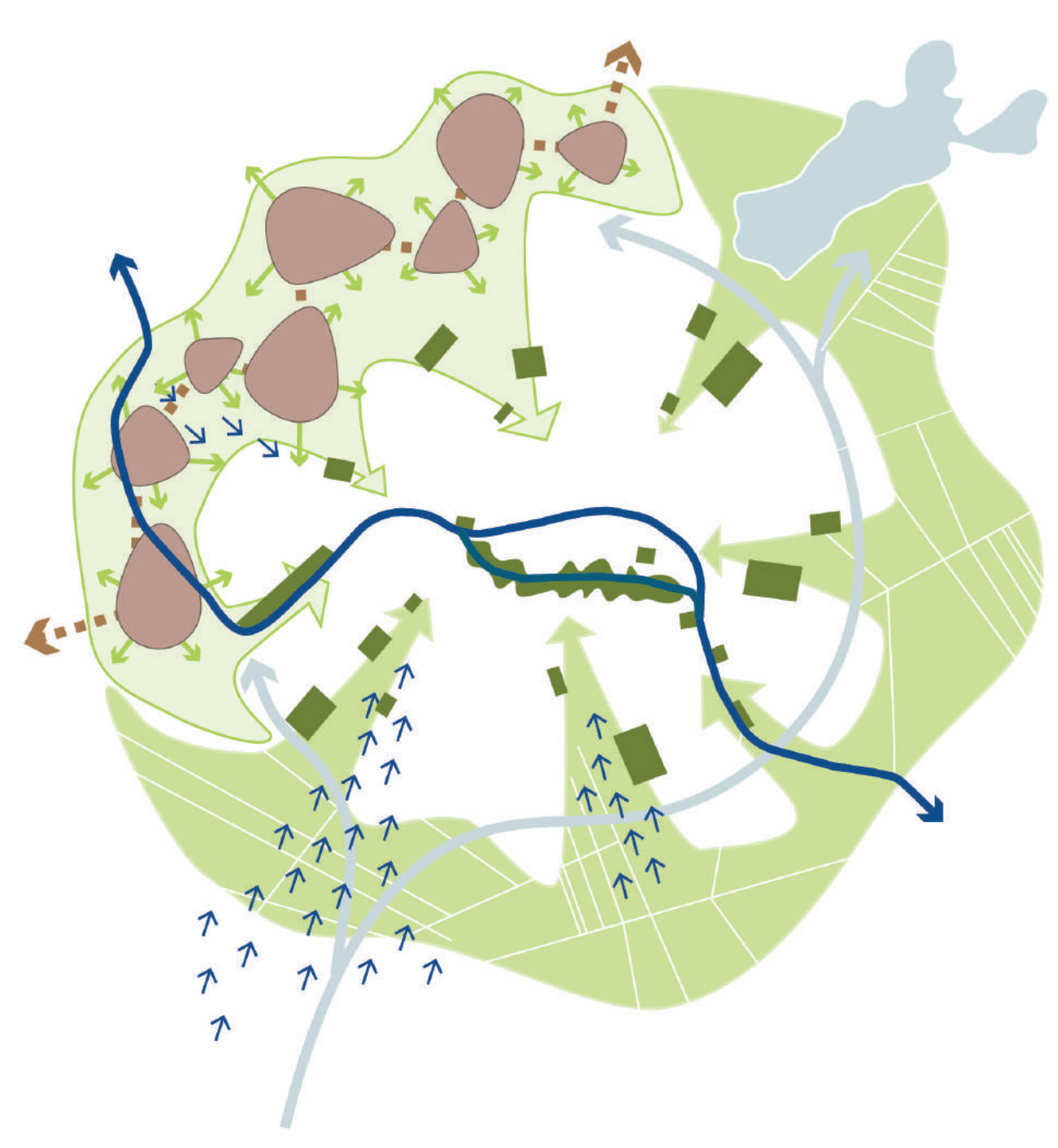
Deze visie brengt ontwerp-onderzoek en ideeën samen. Dit is een startpunt om een collectief gesprek over een groene visie voor Leiden te begeleiden. Het toont potentieel en introduceert parameters om het proces te starten, niet om vormen en gestalten te bepalen. Het is een canvas voor ideeën en een medium om gebruik te maken van de zwermintelligentie en lokale kennis van alle Leidenaren.

De landschappen zijn een sleutelement in een veerkrachtige toekomst voor Leiden. De uitdagingen van klimaatverandering, bevolkingsgroei en menselijk welzijn kunnen alleen worden gedragen door een gezond ecosysteem dat schone lucht levert, het (extreme) klimaat reguleert en zorgt voor een gezond waterbeheer. Ook de psychologische gezondheid zal profiteren van een bloeiende natuur en voldoende biomassa rondom elke inwoner.

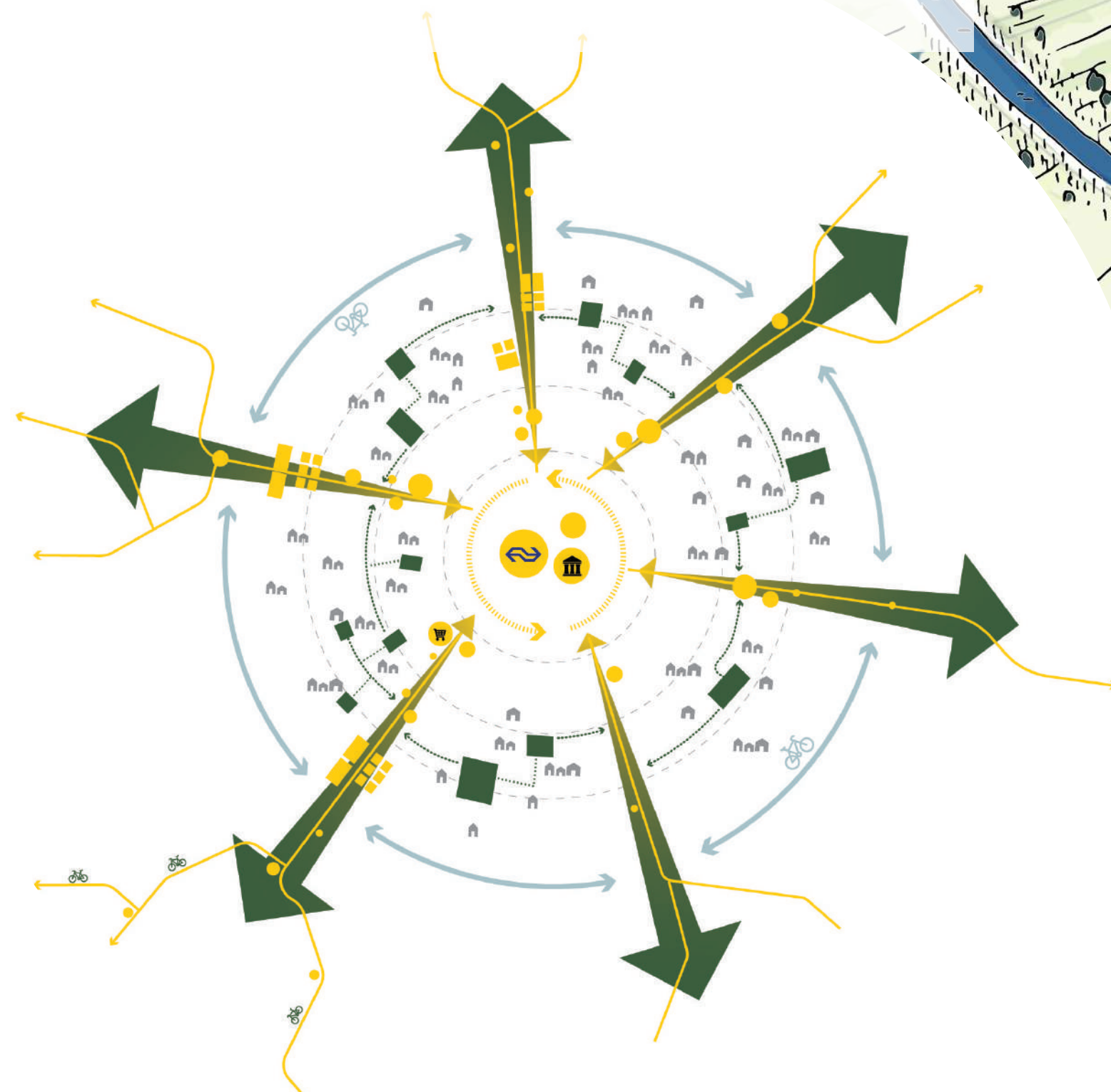
Het is niet genoeg om de tweede groene ring te zien als een "park" of een radiale reeks parken. Landschappen zijn complexe, onderling afhankelijke systemen die zich niet bekommeren om stadsgrenzen en door de mens gemaakte regels. Daarom stellen we een radicale integratie van de Leidse landschappen in de besluitvorming voor. Ze waren en zijn van cruciaal belang bij het vormgeven van het Leidse verleden en heden. Daarom moeten ze een plaats aan tafel krijgen als het gaat over de Leidse toekomst.

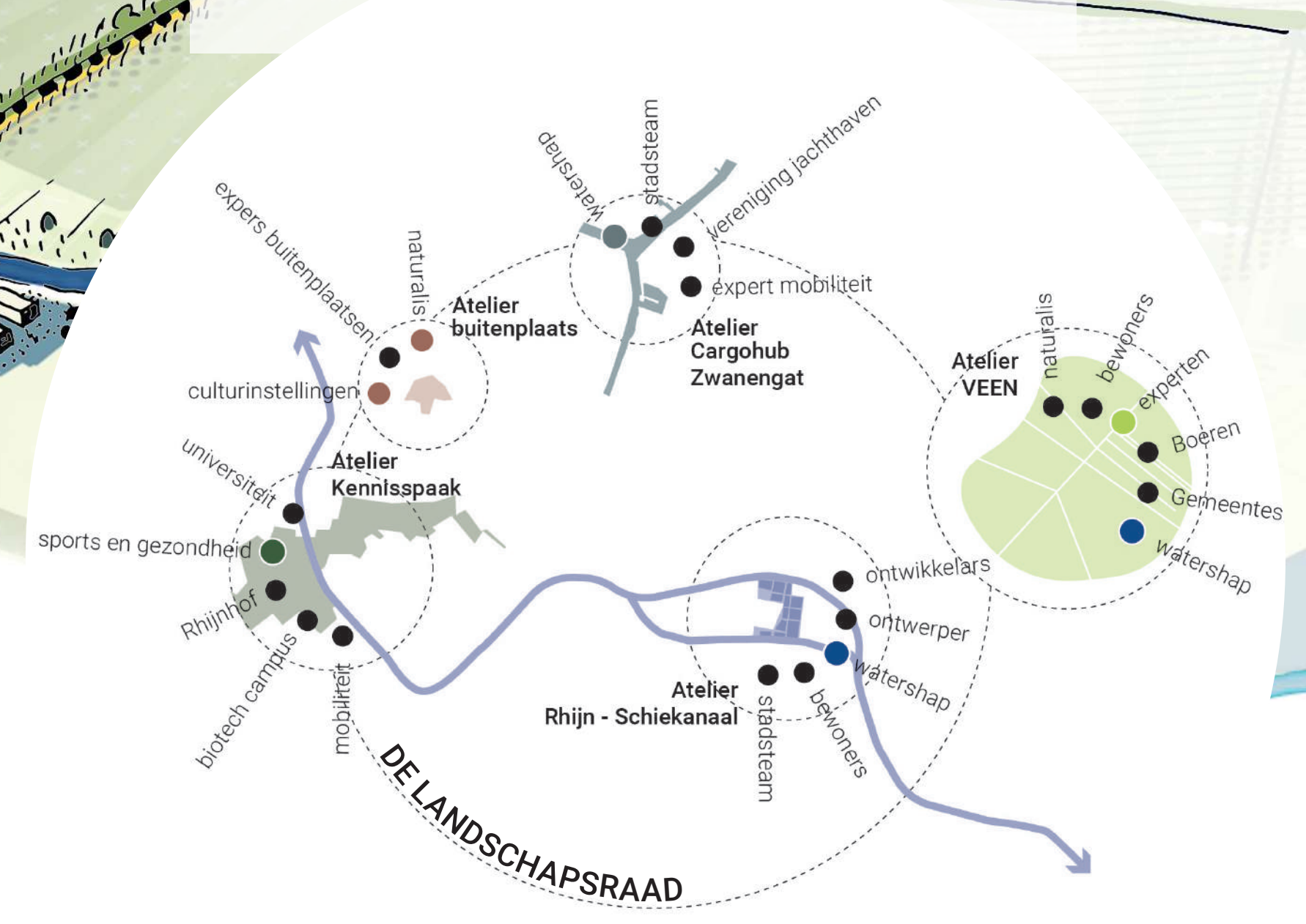
DE LANDSCHAPPEN VAN LEIDEN
Landschappelijk kader

STAD EN LANDSCHAP VERBINDEN
Ruimtelijk kader

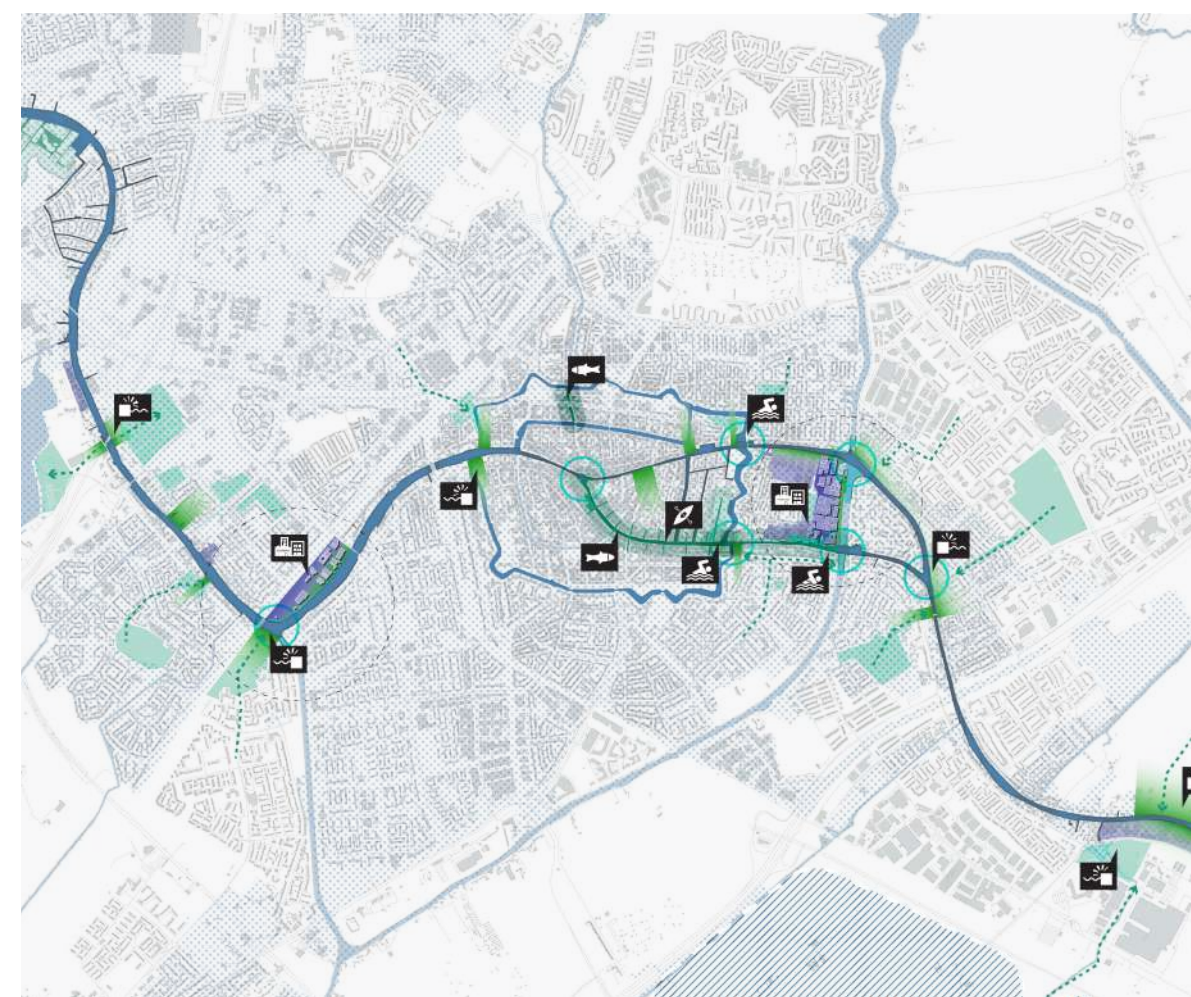
EEN COLLECTIEVE INSPANNING
Maatschappelijk kader

ONTWERPEND ONDERZOEK

ONTWERPSTRATEGIEËN VOOR DE LEIDSE LANDSCHAPPEN EN DE STAD

MEER STAD AAN HET WATER

De Oude Rijn oever is momenteel grotendeels privé, waardoor inwoners beperkt toegang hebben. Het is cruciaal om de openbare toegankelijkheid te vergroten en de oever te transformeren tot een levendig groen-blauw park met focus op niet-gemotoriseerde recreatie zoals zwemmen en SUPpen. Dit bevordert een gezondere levensstijl en een sterkere band met de rivier. Verbindingen tussen de rivier en de omliggende buurten moeten worden versterkt. De herontwikkeling van de oever biedt een unieke kans om onderbenutte ruimtes terug te winnen voor openbaar gebruik, vooral gezien de hoge dichtheid van de binnenstad en de beperkte toegang tot groene ruimtes.

WATER-PLEINEN

Bestaande situatie

Herontwikkeling van voormalige industriegebieden verbonden met de Oude Rijn.

KANSEN VOOR STADSONTWIKKELING

Actieve plinten met terrassen aan het water

DE RIVIER ALS VERHALENVERTELLER

Watertoren: hergebruik van rijksmonumenten aan de Oude Rijn.

DE RIVIER ALS ECOLOGISCHE DRAGER

WATER-PLEINEN: sociale en actieve plekken

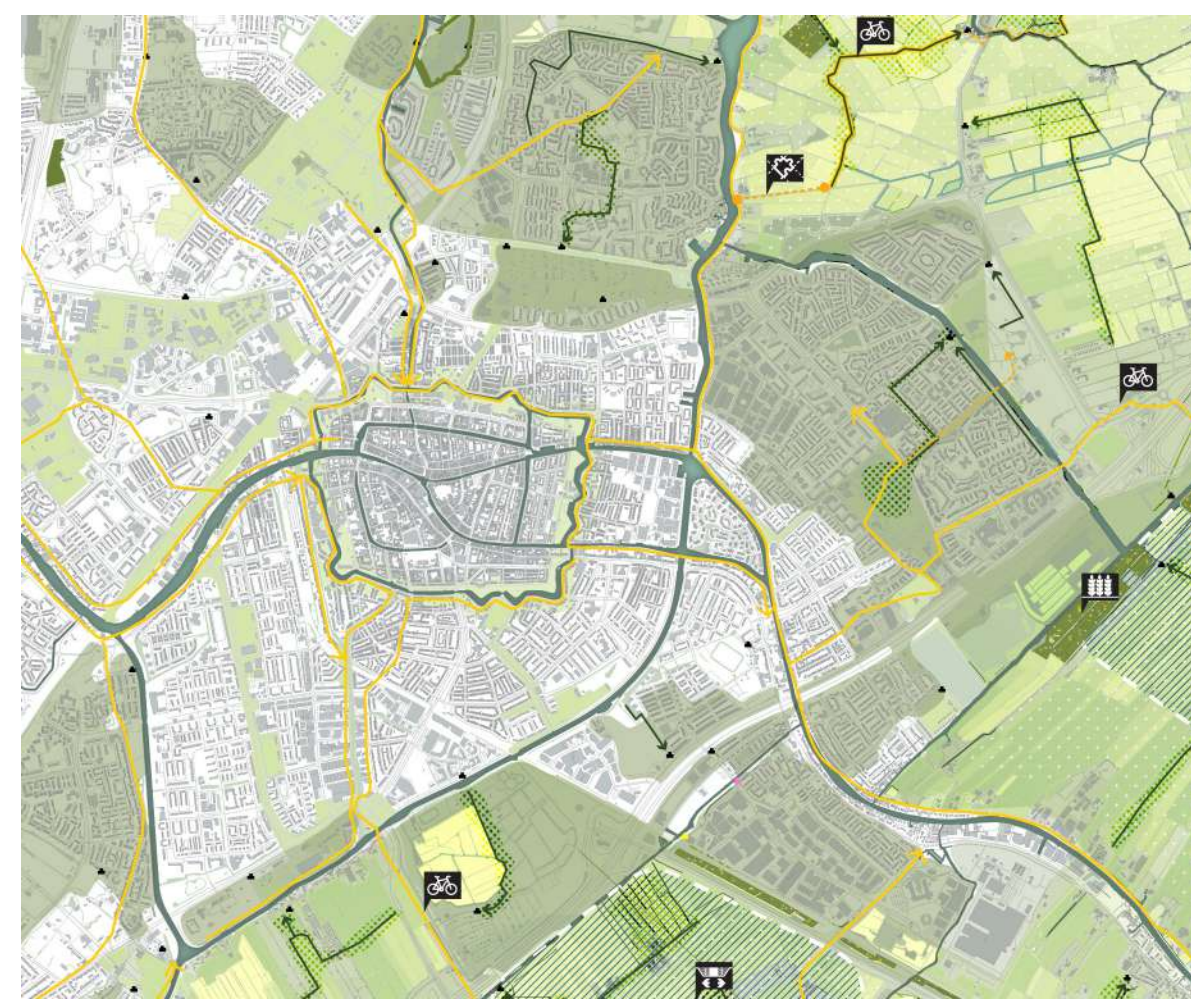
Maak kades op strategische plekken aan het water toegankelijk

DE RIVIER ALS SOCIALE RUIMTE

Nieuwe brug: stad en landschap verbinden met fietswegen

OUDE RIJN

EEN DUURZAME RELATIE TUSSEN STAD EN LANDSCHAP

Kernstrategie voor veenrevitalisering is *vernatting*: herstel van de natuurlijke waterhuishouding door verhoging van de waterstand. Dit optimaliseert waterbeheer, herstelt biodiversiteit, vermindert CO2-uitstoot, creëert recreatiemogelijkheden, stimuleert duurzame productie en biedt ruimte voor duurzame energie. Essentieel is ook een circulaire economie en sterke stad-omland relatie, met lokale teelt van bouwmaterialen en herstel van de lokale voedselketen. Koolstofvastlegging door herstel en bescherming van natuurlijke gebieden is cruciaal. Deze holistische aanpak, gericht op water, grondstoffen, voedsel en ecologie, is essentieel voor een duurzame stad in harmonie met haar omgeving.

WATEROPVANG

Regenwater bufferen in de openbare ruimte

PUBLIEKE STADSRAND GRENZEND AAN HET LANDSCHAP

Privé tuinen met regenton

VERNATTING VAN VEENLANDSCHAP

RIJKERE ECOLOGIE

Nieuwe opties voor de landbouwsector

MOGELIJKHEDEN VOOR RECREATIE EN TOERISME

Boerderij met nevenfuncties, zoals winkel of zorg

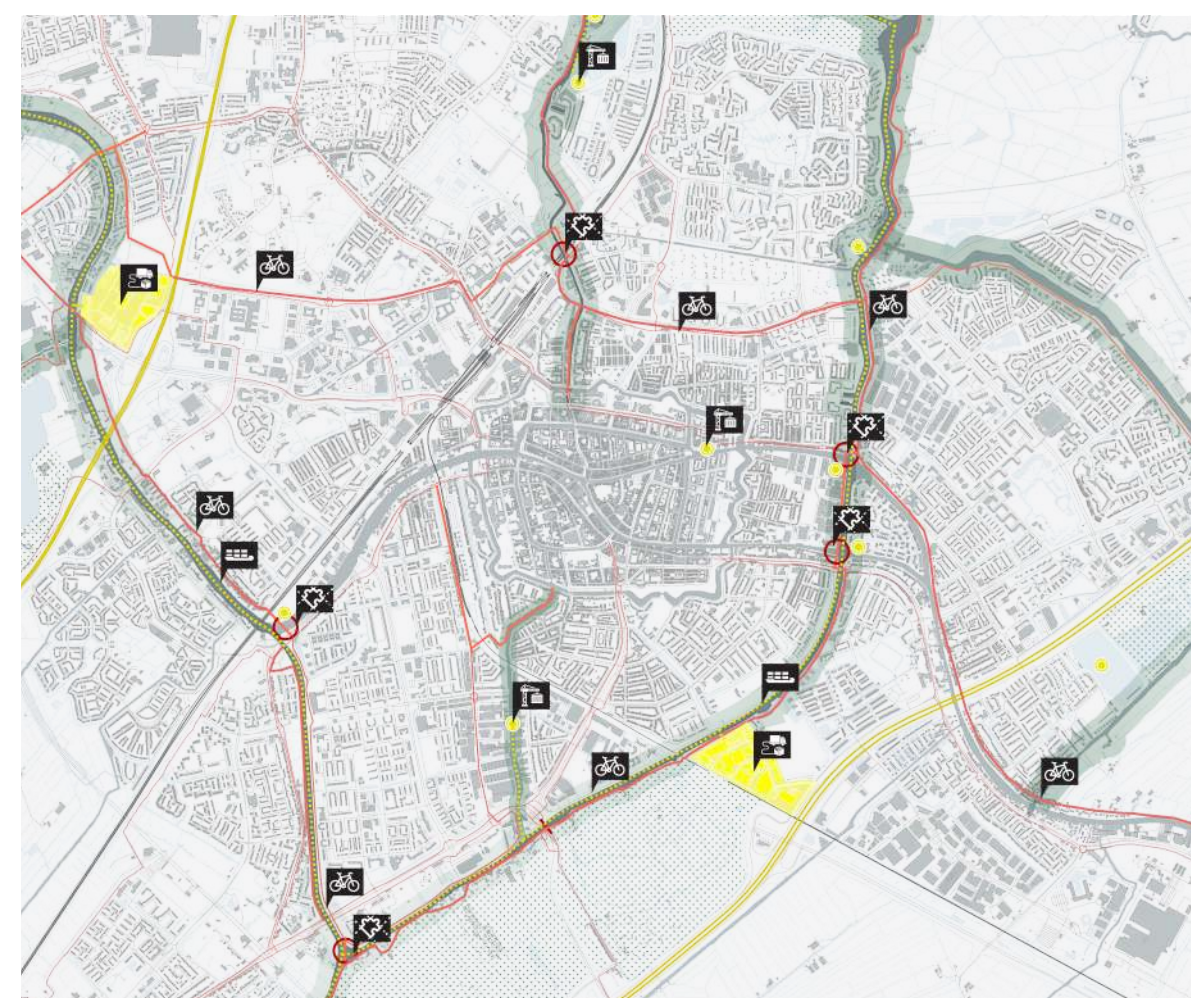
GRONDWATER VERHOGEN OM BODÉMDALING TEGEN TE GAAN

Natuurvriendelijke sloots met rietoevers en waterbuffer

Productie van biobased materialen, zoals lijsdode

VEEN

MENSEN EN PLEKKEN VERBINDEN

De historische trekvaarten bieden kansen voor duurzaam transport, vergroting van biodiversiteit en recreatie. Ze kunnen worden gerevitaliseerd voor elektrische mobiliteit en goederenvervoer, waardoor multimodale hubs ontstaan. Ecologisch herstel langs de oevers vergroot de biodiversiteit en creëert groene ruimtes. Fietsnelwegen langs de trekvaarten verbinden recreatiegebieden en vormen groene corridors. Door ontbrekende schakels in het fietsnetwerk te sluiten, wordt fietsen aangemoedigd. Deze geïntegreerde aanpak draagt bij aan een duurzame, leefbare en verbonden regio.

BOUW-, AFVAL-, SERVICE-LOGISTIEK OP WATER

Logistiek hubs bij kruispunten tussen snelwegen en water

Ondersteuning van de ontwikkeling van nieuwe gebieden

FIETSNELWEGEN TUSSEN STAD EN LANDSCHAP

Groene, toegankelijke oevers

Snelle en comfortabele routes voor fietsers op het historische jaagpad

TREKVAARTEN

OUDE PLEKKEN OP ZOEK NAAR NIEUWE WAARDEN

Natuurlijk Biodiversity Centre, Gemeente Leiden en lokale buitenplaatsen vormen een sterk recreatief en educatief netwerk voor soortbehoud en biodiversiteit. Door wetenschap, cultuurhistorie en natuurbeheer te combineren, bevordert het netwerk natuurwaardering. Het richt zich op behoud van bestaande en oude soorten (herintroductie), documenteert lokaal erfgoed en verbindt habitats voor gezonde ecosystemen en vergrote biodiversiteit.

EEN ROL SPELEN IN DE BUURTEN

Verspreiding van de natuur in de omgeving

"SANCTUARIES" VOOR BIODIVERSITEIT

Netwerk van buitenplaatsen en kennisinstellingen

Doorlaatbare hedges voor de dieren

Behoud van natuurlijke en culturele geschiedenis

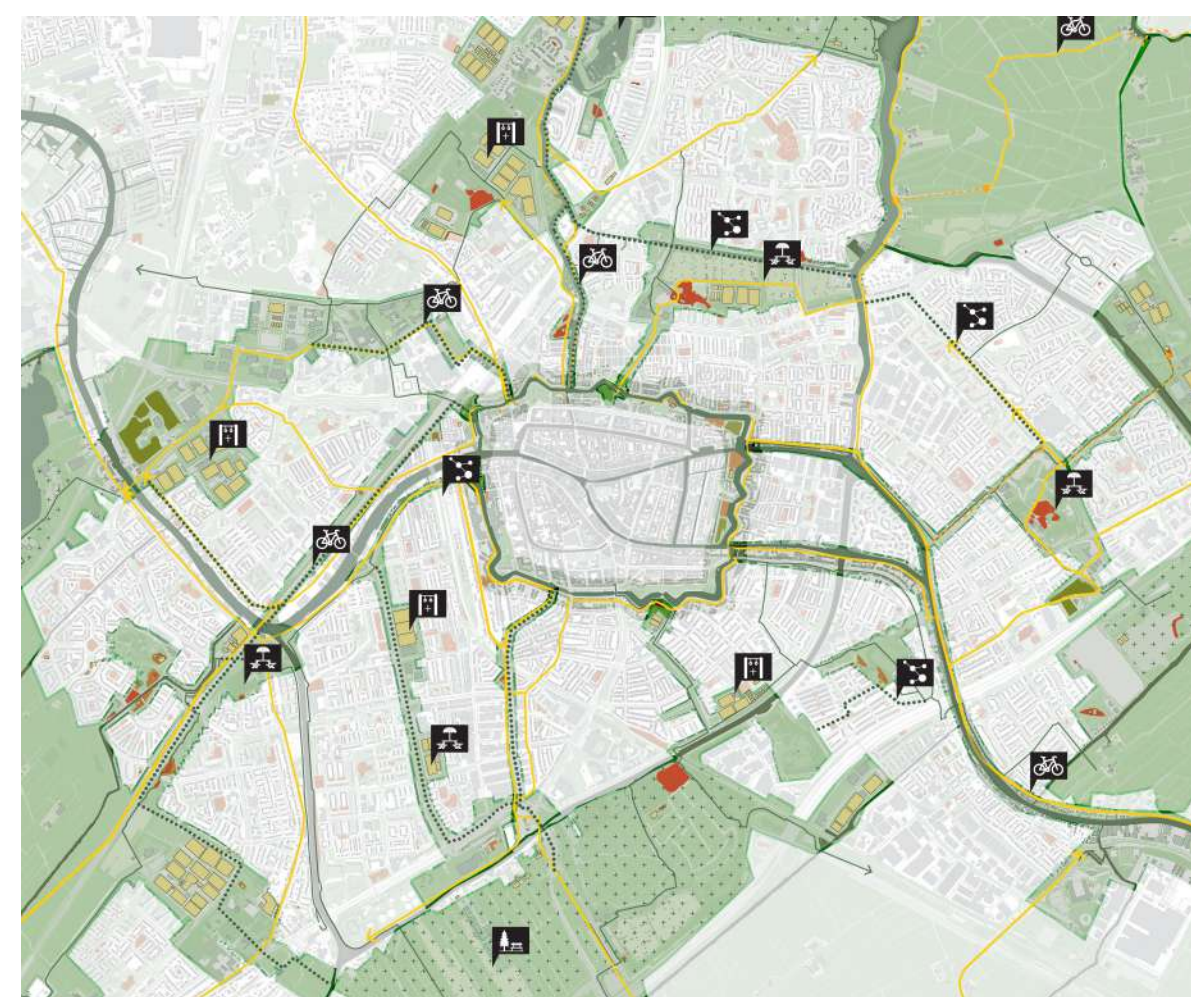
EEN ROL SPELEN BIJ KLIMAATAADAPTATIE

Schaduw en verkoeling in de zomer

Regenwater opslaan tijdens droogteperiodes

BUITENPLAATSEN

VAN PARKEN NAAR SPAKEN

Wij stellen voor om bestaande stadsparken en tuinen te combineren tot een netwerk van sociale plekken die de gefragmenteerde groene ruimten van de stad verbinden. Dit verhoogt de esthetische aantrekkingskracht, biedt recreatiegebieden en bevordert een gezonde levensstijl. In de parken komen diverse activiteiten, zoals culturele evenementen, speeltuinen en fitnessruimtes, die levendige gemeenschapscentra creëren. Het netwerk fungeert ook als klimaatzones die het hitte-eilandeffect verminderen en de waterbuffering vergroten. "Groene spaken" verbinden het Singelpark met het landschap, verbeteren de fietsverbindingen en bevorderen duurzaam transport.

RIJKERE BIODIVERSITEIT IN DE STAD

stadsparken als onderdeel van het grootstedelijk groen netwerk

"STEPPING STONES" VAN STAD NAAR LANDSCHAP

Sportparken poreus maken

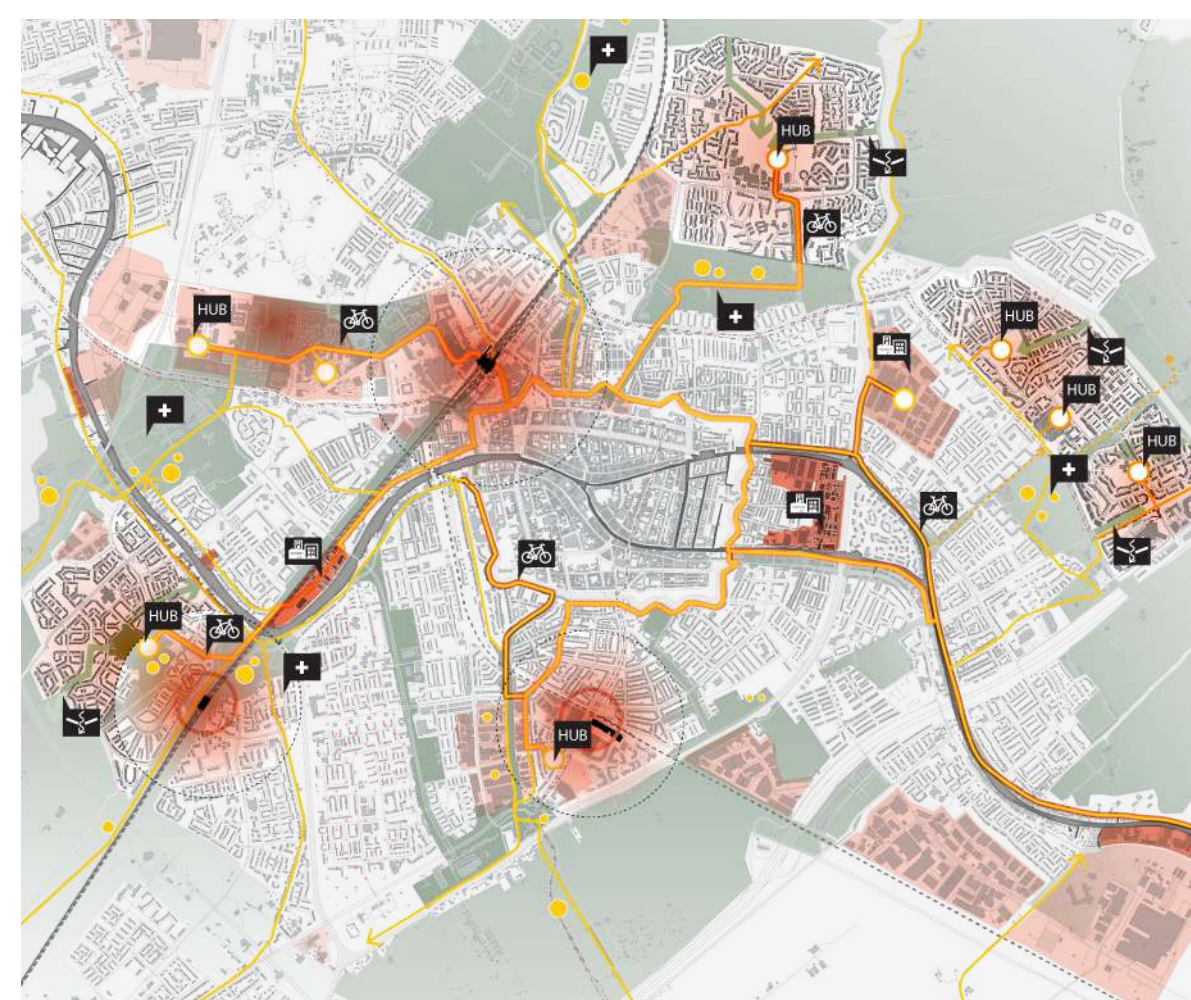
Maak de volkstuinen toegankelijk met aantrekkelijk programma

EIGENAARSCHAP VAN HET LANDSCHAP OPBOUWEN

Gebruik maken van het potentieel van het regionale landschap

PARKEN EN TUIJNEN

EEN SCHAKEL TUSSEN STAD EN NATUUR OPBOUWEN

Naoorlogse buurten worden verbeterd door gericht nieuwe woningen en voorzieningen toe te voegen. Dit zorgt voor een betere leefkwaliteit zonder grootschalige herontwikkeling. Voormalige industriegebieden aan het water worden getransformeerd tot gemengde wijken met wonen, werken en recreatie. Stationsgebieden worden ontwikkeld met woningen, voorzieningen en goede OV-verbindingen, waardoor lopen en OV aantrekkelijker wordt. Groene verbindingen ("spaken") bevorderen fietsen en wandelen en bieden ruimte voor recreatie. Winkelcentra worden centrale hubs met diensten en voorzieningen, waardoor men minder afhankelijk is van de auto.

10 minuten fietsen naar het regionale landschap

Verdichting van strategische gebieden, ondersteund door stadslgiek op water

Maximaal 15 minuten fietsen tussen twee groene spaken

Sporten en spelen in de buurten

Snelle fietsverbindingen langs groene spaken

Schoolparken als groene en sociale centra in de buurten

LEIDEN